

MMXXII

PROJEKT EDEN
POPIS ZÁMĚRU

JIŘÍ KOPECKÝ & ENRICO TARABINI

AQUA VERDE S.R.O.

WWW.AQUAVERDE.CZ

OBSAH

1. DOSAVADNÍ STAV.....	2
2. ÚZEMÍ.....	3
3. PŘEDZAHRÁDKA.....	3
4. VÝSADBA PO OBOU STRANÁCH DOMU.....	4
5. LEVÁ ČÁST ZAHRADY.....	5
6. PRAVÁ ČÁST ZAHRADY.....	7
7. STŘED ZAHRADY.....	10

1. DOSAVADNÍ STAV

Pozemky silně zarostlé náletovými a invazními druhy bylin i dřevin. Na pozemku se nachází velké množství stromů, které dendrologicky i krajinářsky nepředstavují téměř žádnou hodnotu s výjimkou několika kusů *Acer platanoides* a *Tilia x europaea*, které budou tvořit kosterní dřeviny pro realizaci zahrady. Parcely jsou bez trávníku a jiného souvislého travního porostu.

Cílem je:

- Vytvořit zahradu pro mladou rodinu s malým dítětem, která rozšíří obytný prostor i mimo zdi domu a umožní příjemný pobyt v přírodním prostředí od jara do podzimu
- Poskytnout všem členům rodiny místo k relaxaci, kde každý najde svůj oblíbený koutek i příležitost k aktivnímu odpočinku
- Esteticky doplnit architekturu domu
- Zajistit majitelům soukromí, pocit bezpečí a ochranu před nežádoucími pohledy
- Vysazením domácích druhů stromů a keřů i pestrého sortimentu trvalek přispět ke zvýšení biodiverzity
- Použitím vybraných introdukovaných stromů a keřů, zvláště kvetoucích, zvýšit estetický účinek výsadby a vyzdvihnout reprezentativní funkci zahrady
- Upravit bezprostřední okolí zahrady tak, aby se omezilo šíření expanzivních a nežádoucích druhů do zahrady i do okolí a zvýšila se estetická kvalita
- Zasadit do zahrady a nejbližšího okolí dvakrát tolik stromů, než kolik jich muselo být odstraněno, a tím zachovat ekologické funkce mimolesní zeleně
- V kompozici volně navázat na prvorepublikový lázeňský charakter obce Klánovice
- Zasazením rodových stromů podpořit propojení členů rodiny s přírodou.

2. ÚZEMÍ

Katastrální území Klánovice [665444]

Obec Praha [554782]

BPEJ: 2.31.01

Zahrada má tvar dlouhého úzkého obdélníku. Po obou delších stranách ji bude lemovat živý plot ze stříhaných habrů. Bude uživatele chránit před větrem a nežádoucími pohledy, poskytne pocit intimity a bezpečí a v neposlední řadě poskytne příležitost ke hnízdění ptákům.

3. PŘEDZAHRÁDKA

Reprezentativní vstup do domu ozdobí paulovnie plstnatá (*Paulownia tomentosa*). Na jaře upoutají pozornost hrozny fialových květů, po odkvětu nápadně velké listy a na podzim zajímavé plody i poupata, připravená na další jaro. Paulovnie rychle roste a brzy poskytuje příjemný stín.

Na druhé straně budou cestu ke vchodu lemovat tři keře hortenzií latnatých (*Hydrangea paniculata*). Pokvetou od pozdního léta do podzimu velkými latami drobných květů, které podle kultivaru mění barvu z bílé do růžové až červené nebo do limetkově zelené.

V levém rohu předzahrádky poroste třešeň chloupkatá (*Prunus subhirtella* 'Autumnalis'). Jemné světle růžové květy této okrasné třešně se objevují již v časném předjaří, někdy i v průběhu mírné zimy. Listy na podzim mění barvy od žluté až po červenou.

Pravý roh předzahrádky okráší katalpa trubačovitá (*Catalpa bignonioides*). Tento strom sice raší poměrně pozdě, ale brzy to vynahradí svojí krásou. Má velké, světle zelené, srdčité listy a laty velkých bílých zvonkovitých květů. Kveté v červnu až červenci.

4. VÝSADBA PO OBOU STRANÁCH DOMU

LEVÁ STRANA:

Třešeň domácí (*Prunus cerasus*) na sebou skrývá jedlý koutek. Začíná skupinou keřů drobného ovoce (rybíz, angrešt, kanadské borůvky) kolem rohu domu. O kousek dál porostou ovocné stromy, jabloň a hrušeň. Budou vybrány chutné podzimní odrůdy, aby odpadala nutnost ovoce dlouho skladovat.

Tři vyvýšené záhony ze sibiřského modřínu usnadní pěstování bylinek, jahod a zeleniny. Vyvýšené záhony působí úhledně, dobře se udržují a přinášejí radost z vlastní úrody.

Skupinka keřů rodu kdoulovec nádherný (*Chaenomeles speciosa*) za záhony jedlý koutek uzavírá. Kdoulovce kvetou brzy na jaře v různých odstínech růžové, lososové nebo červené. Jejich plody připomínají malá žlutá jablíčka, příjemně voní a dají se využít při zavařování.

PRAVÁ STRANA:

Za katalpou bude podél plotu vysazena řada ibišků syrských (*Hibiscus syriacus*). Existují v řadě kultivarů různých barev, velmi elegantně působí například plnokvětý Pink Chiffon. Ibišky kvetou v plném létě. Mezery mezi ibišky vyplní nízké keříky tavolníku japonského (*Spiraea japonica*). Na okraje záhonu budou vysazeny krokusy, modřence a tulipány pro jarní efekt.

Podél domu směrem k terase oživí cestu trvalkový záhon v harmonické kombinaci barev bílá, růžová, modrá a fialová, které bude doplňovat zeleň vzdušných travin. Na jaře, než trvalky znovu vyraší a vyrostou, ozdobí záhon skupiny tulipánů.

Terasa bude zhotovena z teakového dřeva. Toto dřevo je nejvíce trvanlivé a svým vzhledem podtrhne architekturu domu a vzhled zahrady.

Naproti terase poroste první rodový strom, buk lesní (*Fagus sylvatica*). Aby již od počátku působil důstojně, bude vysazen větší exemplář. Buk je pevný a dlouhověký, bude věnován pánovi domu.

Z terasy se bude otevírat pohled na velkorysou travníkovou plochu, lemovanou stromy a keři. Poskytne uklidňující zeleň, dá vyniknout zajímavým dřevinám a poslouží ke společným aktivitám (míčové hry, slunění, grilování na přenosném grilu aj.)

Při pravé straně prochází zahradou zpevněná cesta až k zadní brance. Povrch bude mlatový, materiál PARKDECOR®. Jedná se o minerální povrch, vhodnější pro realizaci v soukromých zahradách než klasický prosívkový mlat. Zatížení je 7,5 t a má stejná homogenní zrna. Kolem ohniště tvoří mírné prolamování, jinak však vede rovně, aby nerušila architekturu domu.

Věnujme se nyní širší části zahrady, vlevo od hlavní mlatové cesty.

5. LEVÁ ČÁST ZAHRADY

Při levém okraji bude v trávníku vynikat ambron západní (*Liquidambar styraciflua*). Má krásné lesklé sytě zelené listy, tvarem připomínající javor, příjemně aromatické. Na podzim předvede škálu barev od žluté přes červenou až po temně rudou, intenzita zbarvení ovšem záleží na počasí. Plody jsou ježaté koule o průměru kolem 3 cm složené z velkého množství tobolek se semeny. Zůstávají na stromě i přes zimu, na jaře je však nutné je z trávníku vyhrabat. Plody je možné použít k aranžování suchých vazeb.

Kousek za ambroní bude v trávníku vysazen další buk, tentokrát kultivar *Fagus sylvatica* 'Dawyck Gold' se štíhlou vzpřímenou korunou. Po vyrašení jsou jeho listy jasně žluté až žlutavě zelené, během léta pak přechází do světle zelené. Podzimní vybarvení je žluté. Tento kultivar vnese do zahrady světlo, i když bude pod mrakem.

Blíže u živého plotu bude následovat poněkud méně vzrůstný kultivar lípy srdčité, *Tilia cordata* 'Greenspire'. Její hustá koruna má pěkný pravidelný, pyramidální tvar. Má drobnější listy než běžná lípa. Kveté v létě od června do července voňavými, světle žlutými květy, které lákají včely do zahrady.

Mezi ambroní, bukem a lípou se bude rozkládat trvalkový záhon, jehož přední okraj bude tvořit přirozený oblouk. Od jara do podzimu se zde v květu vystřídají rostliny, které snesou mírný polostín, například narcisy a další jarní cibuloviny, bergenie (*Bergenia*), škornice (*Epimedium*), kakosty (*Geranium*), denivky (*Hemerocallis*), bohyšky (*Hosta*), japonské sasanky (*Anemone hupehensis*) a okrasné traviny.

Za lípou, u živého plotu, kde bude končit trvalkový záhon, bude umístěno umělecké dílo, originální plastika ze dřeva a kamene.

Nad ním se po čase bude klenout koruna našeho původního stromu, lípy srdčité (*Tilia cordata*). Vonná, počátkem léta kvetoucí lípa bude dalším rodovým stromem, věnovaným paní domu.

Směrem do trávníku bude lípa sousedit s javorem mléčem (*Acer platanoides*). Tento strom byl z náletových dřevin vyhodnocen jako jeden ze dvou perspektivních a bude proto v zahradě ponechán. Pod ním bude kolem kmene kruhová lavička, ze které bude výhled na umělecké dílo a velkou část zahrady.

Následuje malý hájek listnatých stromů, v jejichž stínu je vhodné místo pro dětské pískoviště s houpačkou a dalšími herními prvky, které se mohou měnit podle potřeb dítěte.

V hájku najdeme poblíž plotu moruši bílou (*Morus alba*), která tvoří krásné velké stromy se svěže zelenými listy, kterým nevadí ani letní sucha. Plody jsou sladké a jedlé, ale u původního druhu je jejich chuť nevýrazná. Jsou oblíbenou potravou ptactva. Moruše bílá je hlavně okrasný strom.

V sousedství je místo pro moruši černou (*Morus nigra*). Bývá menší, spíše keřovitá, řezem se dá udržet v potřebné velikosti a tvaru. Ovocné odrůdy, například Jumbo, Wellington nebo Trnavská, mají velké černé plody výtečné chuti.

V sousedství je místo pro muchovník Lamarkův (*Amelanchier lamarckii*), menší strom, nejčastěji vícekmenný. Říká se mu také „borůvkový strom“. V dubnu až květnu ho zdobí záplava drobných bílých hvězdičkovitých květů, v červnu až červenci dozrávají purpurově černé plody podobné vzhledem i chutí borůvkám. Jsou velmi zdravé, bohaté na vitamíny.

Dvě břízy užitečné (*Betula utilis*) se zářivě bílou kůrou a vzdušnými korunami dodají skupině stromů světlo a vzdušnost.

Listnatý hájek doplňují dvě lípy plstnaté (*Tilia tomentosa*), jejichž listy jsou na svrchní straně tmavozelené a na rubu stříbřitě plstnaté. Zvýrazní tak kontrast světla a stínu. Kvetou později než domácí druhy lip, krásně voní, její květy se však na čaj nesbírají.

Součástí hájku bude též javor mléč (*Acer platanoides*), jeden ze dvou, které budou ponechány z původního asanovaného porostu. Poskytnou stín již v době, kdy budou ostatní stromy ještě mladé.

Skupinu stromů uzavírá jinan dvoulaločný (*Ginkgo biloba*), zajímavý svou starobylostí i vějířky listů, což jsou vlastně srostlé jehlice. Než na podzim opadá, svojí zlatožlutou barvou rozzáří vzdálenou partii zahrady. Podle legend přináší štěstí.

Mezi skupinou stromů a živým plotem z habru je další místo pro trvalkový záhon. Opět se zde uplatní hlavně trvalky vyžadující polostín, podobně jako v předchozím případě. Z vyšších druhů zde budou nejnápadnější denivky, japonské sasanky, pivoňky s jednoduchou stavbou květu, kosatce sibiřské a kokoříky mnohokvěté. Doplnkovými rostlinami budou kakosty, bohyšky, podzimní astry a okrasné traviny.

Za jinanem nalezne stinné místo skupina stálezelených pěnišníků (*Rhododendron*) ve směsi barev. Tyto keře jistě není třeba představovat, v květnu jsou největším lákadlem Průhonického parku.

Čestné místo v trávníku zaujme soliterní cedr himálajský (*Cedrus deodara*). Patří mezi nejkrásnější jehličnany a stane se třetím rodovým stromem, věnovaným malému synovi.

Na konci levé části zahrady je nutné vytvořit zpevněnou plochu ze žulových kostek pro kontejner na bioodpad a parkování auta. Vedle bude zahradní domek 5x2,5 m. Aby pohled na kontejner a automobil při pohledu ze zahrady nerušil, odstíní je stálezelené keře, jako jsou jalovce a bobkoviště lékařské v kultivarech se vzpřímeným vzrůstem.

Zadní stěnu zahradního domku, obloženého sibiřským modřínem, okráší popínavé rostliny na trelážích. Plamének tangutský (*Clematis tangutica*) má v létě množství žlutých zvonkovitých květů, které jsou později vystřídány efektními stříbřitými klubíčky okřídlených semen. Po treláži se pne sám, nemusí se vyvazovat.

V levém zadním rohu zahrady bude ponechána jedna osika z původního náletu. Topol osika (*Populus tremula*) oživuje zahradu neustálým pohybem listů i jejich podzimním zbarvením.

Vedle osiky bude u plotu druhá třešeň chloupkatá (*Prunus subhirtella*).

Nyní se vrátíme k domu a budeme se věnovat části zahrady vpravo od hlavní mlatové cesty.

6. PRAVÁ ČÁST ZAHRADY

Naproti rohu terasy vyrostе již zmíněný rodový strom, buk lesní. Bude s ním dobře ladit halézie karolínská (*Halesia carolina*). Má vzrůst vyššího keře až malého stromu s vodorovnými větvemi. Někdy se jí říká „sněženkový strom“ kvůli bílým květům, které rozkvétají od dubna do května a připomínají malé zvonečky. Zajímavé a dekorativní jsou i hnědé plody se čtyřmi žebry. Listy se na podzim vybarvují do žluta.

Následuje skupina tří keřů kaliny řasnaté neboli japonské (*Viburnum plicatum*). Kultivary 'Mariesii' a 'Summer Snowflake' tvoří patrovité keře s vodorovnými větvemi, jsou si navzájem podobné, liší se jen dobou květu. Květy jsou čistě bílé, v plochých vrcholových latách, a objevují se od počátku května do června. Listy se na podzim barví červeně.

Za hustými keři bude ukryta zahradní sprcha s dřevěnou podlážkou. Přístup k ní bude po kamenných šlapácích. Kolem sprchy porostou trvalky, například drobnější bohyšky (*Hosta*), bergenie (*Bergenia*), kosatec sibiřský (*Iris sibirica*) a kakosty (*Geranium*), doplněné menšími druhy okrasných travin.

Z druhé strany budou sprchu krýt dva keře bobkoviště lékařské (*Prunus laurocerasus*), které jsou zelené i v zimě. Jsou první ze skupiny keřů mezi sprchou a ohništěm.

Srdcem skupiny bude sazaník květnatý (*Calycanthus floridus*) ve třech exemplářích. Má tmavě vínové vonné květy. Mezi nejkrásnější kultivary patří 'Aphrodite'. Rozkvétá od května do srpna.

Pozadí bude tvořit parocie perská (*Parrotia persica*). Je to vysoký keř až malý strom. V průběhu března se na ještě bezlistých větvích objevují zajímavé drobné květy bez korunních lístků, s výraznými červenými tyčinkami. Husté tuhé listy vytvoří v létě zelené pozadí pro kvetoucí sazaníky. Na podzim se promění v ohňostroj barev od žluté po tmavě rudou.

Vedle sazaníků se bude krásně vyjímat bělas viržinský (*Chionanthus virginicus*), vyšší keř až malý strom. Na počátku léta vykvétá množstvím zvláštních, pentlicovitých, zářivě sněhobílých, vonných květů uspořádaných v řídkých, až 20 cm dlouhých svěšených latách, které na stromě vypadají jako krajka. Listy jsou středně až tmavě zelené, tuhé, lesklé.

Za skupinou keřů bude zpevněná mlatová plocha s ohništěm a dřevníkem. Ohniště bude kamenné, a nebude-li právě používáno, bude překryto dřevěnou deskou. Může tak sloužit i jako zahradní stůl. K sezení zde budou dubové kostky a lavička z dubového dřeva. Dubové budou i trámký k zavěšení houpací sítě. Také dřevník bude dřevěný.

Za ohništěm blízko živého plotu se bude vyjímat vyšší strom, zmarličník japonský (*Cercidiphyllum japonicum*). Jeho koruna působí lehce a vzdušně. Kvete nenápadně. Zdobí ho hlavně pravidelně rozložené srdčité listy, které vyrůstají i na kmeni a silných větvích. Na podzim se barví do žluta a poté do hněda. Jakmile spadnou na zem a padne podzimní rosa, začnou sladce vonět po čerstvých buchtách nebo koláčích. Pro tuto typickou podzimní vůni se mu přezdívá „koláčový strom“ nebo „buchtovník“.

Před zmarličníkem budou zpevněnou plochu lemovat dva keře ruje vlasaté (*Cotinus coggygria* 'Smokey Joe'). Tento kultivar dorůstá do 1,5 m. V létě vypadá velice efektně díky načechraným květenstvím světle červené barvy, která kontrastují se zelenými listy a vydrží až do podzimu. Kvůli nim se ruje vlasaté říká také „kouřový strom“.

Za nimi poroste mandloň trojlaločná (*Prunus triloba*). Tento vyšší keř je na přelomu dubna a května bohatě obsypán růžovými, plnými květy.

Za skupinou keřů u živého plotu najdeme kamenné umyvadlo, které bude mít okrasnou i praktickou funkci. K umyvadlu povede od hlavní cesty pěšinka z kamenných šlapáků. Plocha pod umyvadlem je mlatová a stojí na ní malá dřevěná lavička. Po stranách se budou pěkně vyjímat kapradiny a nízké okrasné trávy.

Následovat bude skupina vilínů. Vilín prostřední (*Hamamelis intermedia*) rozkvétá velice brzy na jaře drobnými pentlicovitými květy. Podle kultivaru mohou mít barvu žlutou, měděnou i vínově rudou. Listy se rozvinou až po odkvětu a na podzim se zbarví do různých odstínů žluté až červené barvy.

Ve skupině bude také vilín viržinský (*Hamamelis virginiana*). Na rozdíl od výše jmenovaných kvete již na podzim, v listopadu, a za příznivého počasí pokračuje i během zimy. Světle žluté květy sice nejsou mezi žloutnoucími listy tolik nápadné, ale zato velmi příjemně voní.

S vilíny bude pěkně ladit bříza užitečná (*Betula utilis*) se sněhobílým kmenem a vzdušnou korunou. Vytvoří předěl mezi skupinou keřů a rozáriem.

Rozárium bude vytvořeno ze tří typů růží (*Rosa*). Úplně vzadu, u živého plotu, budou vysazeny tři sadové odrůdy. Bývají to většinou vysoké a rozložitě keře. Před nimi budou v řadě tři růže stromkové a úplně vepředu, u hlavní cesty, čtyři růže záhonové.

Mezery mezi růžemi vyplní nízká šanta *Nepeta x faassenii* (*mussini*). Podobá se levanduli, ale je méně choulostivá. Svoji vůní odpuzuje mšice.

V živém plotu za rozáriem bude branka do sousední zahrady.

Po dvou kamenných šlapácích bude možné projít z hlavní cesty ke studni. Moderní vrtaná studna bude zakryta poklopem a opatřena ruční pumpou jako připomínkou starých časů.

Okolí studny i na druhé straně ozdobí záhonové a stromkové růže.

V pravém zadním rohu zahrady zbude ještě dost místa na liliovník tulipánokvětý (*Liriodendron tulipifera*). Má listy zvláštního lyrovitého tvaru,

na podzim zbarvené do žluta. Přečeské květy se objevují začátkem léta. Tvarem připomínají malé tulipány nebo lilie postavené na větvích směrem vzhůru. Zvenku jsou žluté se zelenými proužky, uvnitř mají proužky oranžové. Za teplých dnů jemně skořicově voní.

7. STŘED ZAHRADY

Středem zahrady prochází podél mlatové cesty hlavní trvalkový záhon. Bude v něm umístěno ptačí pítko, mělká široká mísa z kortenové oceli. Zrcadlení ve vodní hladině, alespoň malé, by nemělo v žádné zahradě chybět. Pítko je estetické i bezpečné pro děti, vnese do zahrady život a radost z pozorování koupajícího se ptactva.

Trvalkový záhon bude rozsáhlý, vejdu se do něho vysoké trvalky i menší keře. Převládat budou barvy slunce, doplněné barvami oblohy a večerních červánků. Hlavní dominanty budou tvořit komule (*Buddleja x weyeriana* 'Sungold'), zvaná též „motýlí keř“. Přiláká do zahrady nejen motýly, ale i další opylovače. Další komule může být světle růžová nebo fialová. Dále zde vyniknou denivky (*Hemerocallis*) a pivoňky s poloplnými květy (*Paeonia*).

Z dalších trvalek zde porostou například *Agastache rugosa*, *Achillea filipendula*, *Coreopsis verticillata*, *Echinacea paradoxa*, *Phlomis russeliana*, *Echinops ritro*, *Helictotrichon sempervirens*, *Caryopteris clandonensis*, *Rudbeckia laciniata*, a na okraje nižší druhy, například kultivary rodu *Geranium* a *Phlox subulata*. Mezi ně budou vysazeny jarní cibuloviny, například *Tulipa tarda*, *Narcissus poeticus*, *Crocus*, *Allium* a další. Jemnost, vzdušnost a uklidňující zeleň dodají záhonu okrasné traviny spolu s listy denivek a pivoňek.

Aby do trvalkových záhonů neprorůstal trávník, budou okraje lemovány neviditelným obrubníkem z pásové oceli.

Trvalkové záhony přinesou do zahrady radostnou atmosféru a příležitost k pozorování motýlů a dalších opylovačů. Zvou k procházce zahradou a k objevování jejích tajemství.